СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 137. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 15 червня 1933. VOL. XLI. No. 137. Jersey City, N. J., Thursday, June, 15, 1933. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ПЛЯН РОЗБУДОВИ ПРОМИСЛУ

ВАШИНҐТОН. — Нарешті „Індостріел Ріковері Бил" став законом. Президент Рузвелт підписав той великий плян, який має піднести промисл і дати роботу міліонам безробітних. На його виконання призначено суму $3,300,000,000.

ПЕРЕЙШОВ БАНКОВИЙ ЗАКОН.

ВАШИНҐТОН. — Обидві палати конґресу приняли „Ґлес-Стіґол Бенкінґ Бил". Але не перейшла клявзуля, яка вимагала обезпечення зложених у банках ощадностей. За те забезпечення спорено в сенаті й палаті послів.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ ВЕТОМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заповів, що коли конґрес заявиться за збільшення ветеранських допомог, у супротивности до того, як це компромісово адміністрація намагається полагодити, він заложить на таку ухвалу своє вето. І пояснить народови через радіо, чому це робить.

МОКРІ ДАЛІ ПОБІДЖАЮТЬ.

БОСТОН. — Міста, які довгі літа були сухими, заявились тепер за знесення проґибіції. Делеґати, в числі 45, вибрані на стейтову конвенцію, на якій рішатимуть справу проґибіції, є до одного за знесення проґибіції.

НЮ ЙОРК БЕЗ ЗАСОБІВ НА ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Мейор О'Браєн хотів завести в місті податок на автомобілі й переїзд через мости, щоби в той спосіб дістати фонди на допомогу безробітним. Проти цього нового податку повстала сильна опозиція і він не буде введений. Супроти того мейор заявив, що місто віддасть усіх безробітних і потребуючих під опіку приватних добродійних інституцій. А ті теж вичерпані з фондів. Досі видало місто в біжучім році на підмоги безробітним $30,000,000.

МАЛИ БИ ЗАПЛАТИТИ, АЛЕ ЧИ ЗАПЛАТЯТЬ?

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу оголошує, що в дні 15 червня мали би довгуючі держави заплатити Америці титулом сплати процентів і довжних рат $143,605,294.

Та ледви є надія, що заплатять 10% тої суми.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ НІМЦІВ ДО ГРИ В БРІДЖА.

НЮ ЙОРК. — „Ди Юнайтед Брідж Асосіейшен" заповіла, що не допустять до змагань Німців з Німеччини, як довго будуть переслідувати в Німеччині Жидів.

ОПИСУЄ ПОЛОЖЕННЯ ЖИДІВ.

НЮ ЙОРК. — Повернувся Майкел Вилиємс, редактор журналу „Ди Камонвіл", котрий перебував два тижні в Німеччині й приглядався тамошним відносинам, а зокрема положенню Жидів.

Вилиємс каже, що він розпитував про це високих урядовців, бизнесменів і Жидів. І прийшов до переконання, що підчас наступу наців на Жидів вбито яких 300 Жидів, а 3,000 Жидів були тілесно ушкоджені. Він є тої думки, що ніколи в історії не нищено Жидів так, як це робиться тепер у Німеччині, бо позбавляється сотки тисяч Жидів хліба й можности набувати вище знання.

СОВІТИ ШУКАЮТЬ ПОЗИЧКИ.

ВАШИНҐТОН. — Совітське торговельне представництво, Амторґ, намагається дістати від „Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен" позичку на суму $3,000,000, щоби за них закупити в Америці 80,000 звоїв бавовни.

Тепер питають департамент стейту і президента, чи це можливо зробити, бо совіти не є визнані Америкою. Кажуть, що совіти таки дістануть ту позичку, як заґарантують її зворот.

ПІДПИСАНО ЗАКОН ПРО ПОЗИЧКИ НА ДОМИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент підписав „Гом Овнерс Лон Бил", котрий уможливить власникам домів, яких вартість не переходить $20,000, дістати позичку на заплачення залеглих податків і сплату морґеджів.

ПРОТИ ШКІДЛИВОЇ ЕКОНОМІЇ.

ВЕСТ ПОЙНТ (Ню Йорк). — Ґенерал Доґлес Мек Артур, шеф штабу армії, говорив до молодих офіцирів про потребу оборони краю. Разом з тим скритикував таку державну ощадність, яка підкопує силу краю і заохочує ворогів до нападу.

КАТОЛИКИ ВІДЗНАЧУЮТЬ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — Католицький університет надав президентови Рузвелтови почесний титул доктора прав. На це свято прибув кардинал Гейз з Ню Йорку.

ТРЕБА ВЧИТИСЯ ДУМАТИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Мейрі Вулі, президентка Мавнт Голійок Каледж, каже, що демократія вимагає від горожан великої освіти. І треба не тільки набувати знання, але ще й навчитися думати.

ДВА ПРИСУДИ СМЕРТИ В РІВНОМУ.

В Рівному засудив наглий суд на кару смерти 20-літнього Едварда Драйкофера, родом з Варшави, й 21-літнього Станислава Бобусевича, родом зі Станиславова, обвинувачених у злочині шпигунства.

УБИВ БАТЬКА В ОБОРОНІ МАТЕРІ.

Перемиський суд займався справою 21-літнього Сенька Петрицького із Накла, повіт Перемишль, обвинуваченого в убивстві свого батька. Маючи злість до батька за те, що зле обходився з цілою родиною, зачаївся за стодолою і коли він надійшов, убив його ударом сокири по голові. На розправі син боронився тим, що ділав в обороні матері та цілої родини, над якою батько страшно знущався. Дістав 10 років вязниці.

ОТРУЇВСЯ, ЩЕ Й ІНШИХ ПОТРУЇВ.

Один співробітник інституту гиґієни в Ніші (Сербія) вкрав 2,000 динарів і опісля утруївся прусько кислотою. Ґаз, що уходив, спричинив смерть одного лаборанта та сильно затруїв директора інституту, одного лікаря, доглядача та сторожа.

ЗЛОДІЇ ПРИ РОБОТІ.

Львівська поліція арештувала кільканадцять злодіїв, що увихалися поміж народом на українському релігійному святі й обкрадали неосторожних людей. Багато людей потерпіли більші або менші шкоди. Івановій Маґірниковій з Роґатина вкрали в церкві св. Юра з кишені 100 зол. Іншим покрали менші гроші, а декому навіть поворотні залізничі білети.

ОБІКРАЛИ „ТОВАРИША".

В селі Кобаках, пов. Косів, яке донедавна було ще славною большевицькою твердинею, червоні „товариші" основно обікрали, згідно з засадою „що твоє, то моє", першого дуку в селі, Макара Букатчука, який все й усюди большевицькі гасла проголошував. Його брат, відомий кандидат на посла, який пантеличив цілі села, сидить тепер у луцькій тюрмі.

ДІВЧИНА, СТРІЛИ, СМЕРТЬ.

В селі Пісках, пов. Львів, два парубки, Петро Білогорський і Василь Жук, старалися за ту саму дівчину. Коли Білогорський мав більші вигляди, Жук стрілив на подвірю до свого суперника 6 разів із кріса і вбив його на місці. Душогуба арештувала поліція.

УБИВСТВО З ПІМСТИ.

В громаді Костешти, в сучавському повіті (Румунія), поповнено вбивство. Селянин Георгій Дулґір посварився з своїм давнім суперником Георгієм Тадру й застрілив його ловецькою стрільбою. Тадру згинув на місці, а його вбивник утік.

ПОНАДДУНАЙСЬКИЙ МІСТ.

Югославія умовилася з Румунією, щоби для навязання тісніших стосунків між цими двома союзниками й сусідами вибудувати новий міст через Дунай. Цей міст вибудують коло місцевости Циґанас.

ХОТІЛИБ ОЛЬБРАХТА ВСАДИТИ ДО ВЯЗНИЦІ ЗА „МИКОЛУ ШУГАЯ".

„Четніцки Обзор" (Жандармський Огляд) виступив проти письменника Івана Ольбрахта за його повість „Нікола Шугай люпежнік" („Микола Шугай опришок".

Автор статті обурюється на Ольбрахта, що неправдиво зобразив подію, та називає повість „поганою літературною неправдою". Попрікає письменникови, що жандармів змалював там як пяниць і що з їх намови селяни вбили Шугая. Жандарми — мовляв — мусять боронитися перед очорнюванням. Проти Ольбрахта — як довідується автор статті — внесуть кілька зажалень жандарми. Домаґатимуться, щоби книжку стягнули з книгарських полиць. Небаром вийде опис вчинків Шугая та його ватаги, оснований на записках автора статті та звідомленнях жандармів. Редакція згаданого часопису просить, щоби жандарми, які були в округах, де виступав Шугай, присилали записки та фотографії, що торкаються діяльности ватаги. Редакція їх доручить авторови статті.

„Право Ліду" глузує собі, що то буде уліпшене видання „Шугая", а Ольбрахт мусітиме позабивати вікна у своїй віллі в Празі та податися в гори, де займатиметься опришківським ремеслом, бо інакше жандарми спіймають його. А поважно зазначує: „Колиб усі стани, котрим якнебудь чеська література заподіяла кривду, захотіли зворушуватися, то скоро панкрацька тюрма перемінилась у колонію письменників живих, мертвих і тих, які щойно беруть перо в руку".

ДУШОГУБСТВО З ЗАЗДРОСТИ.

На дорозі між Вороцовом і Полянкою, пов. Городок, напали на 24-літнього Михайла Іванишина парубки і так його побили, що він на другий день помер. Поліція арештувала 17-літніх парубків Петра Цапа і Степана Ціпивка, які вбили Іванишина з заздрости з приводу дівчини.

ТАЄМНИЧА КРАДІЖ ДОКУМЕНТІВ З Ґ.П.У.

З Вильна повідомляють, що на стації Неґоролое прикордонна радянська сторожа враз із аґентами ҐПУ переводить строгу ревізію чужоземців, які виїжджають з СССР. Причина цього в тому, що з закордонного відділу ҐПУ в Москві згинули важні документи. Кажуть, що їх викрала одна жінка, приятелька радянського урядника.

ПІДРІЗАВ СОБІ ГОРЛО.

На вулиці Сапіги у Львові Петро Підкова підрізав собі горло. Зробив це тому, що дівчина Курса, до якої він залицявся, не хотіла про нього й чути, як довідалася, що він жонатий.

КОМУНІСТИЧНИЙ ПРОЦЕС У БУДАПЕШТІ.

Процес проти 36 комуністів, між котрими були кілька професорів, лікарів та студентів, скінчився присудом, яким головного провідника, студента Шеля, засудили на 18 місяців вязниці, 25 підсудних на кару вязниці від 14 днів до 3 місяців, 10 підсудних звільнено.

ВБИЛИ НОТАРІЯЛЬНОГО КАНДИДАТА.

До Бжозова приїхав посол Стронництва Народового, Римар, щоби відбувати віча. Місцевий нотар Ґвоздь і його дорендент Худзік і резервовий майор Овоц були на вечері в місцевого священика Дуткевича. Коли по вечері вийшли з хати, вистрілив хтось із рушниці та поцілив шротом Худзіка й Овоца. Худзік згинув на місці, поцілений шротом у хребет. Слідство вказує на те, що вбивник стріляв до майора Овоца, а Худзік згинув припадково.

СТРАШНА РОДИННА ТРАГЕДІЯ.

Страшна родинна трагедія розігралася в Крупському, пов. Жидачів. Ст. Стражак, торговець кіньми, виїжджаючи на ярмарок до Миколаєва, казав 22-літньому синови Іванови, щоби вивіз гній на поле. Іван не послухав батька і вислав з фірою молодшого, 14-літнього брата Миколу. Однак недосвідчений хлопець їхав так нещасливо, що дістався під віз і згинув на місці. На вістку про це нещастя мати загрозила в розпуці старшому синови Іванови, що як вернеться батько, то його вбє. Наляканий син не чекав уже на поворот батька, але пішов до стодоли і повісився. Коли вечором батько вернувся додому, застав два трупи своїх дітей.

ДОЛЯРИ В СІННИКУ.

Як повідомляють із Стрия, Йосиф Зубрицький дістав з Америки в спадщині по своїм браті 225 долярів, які сховав до сінника. Від часу до часу контролював, чи гроші в порядку. Аж недавно переконався, що грошей нема. На превеликий жах довідався від жінки, що вона, роблячи порядки перед Великоднем, дала до сінника нову солому, а стару спалила. Разом зі соломою спалила й гроші.

САМОГУБСТВО ЗАЛЮБЛЕНИХ.

На цвинтарі біля Копичинець знайшли серед могил два трупи: дівчини й молодого мужчини. Обоє були постріляні. Дохожденна викрили, що це були Емілія Халупа з Копичинець і Рудольф Попадинчук із Сухоставу. Полишений лист вияснив цілу трагедію. Обоє відобрали собі життя тому, що родичі Халупівни не годилися на їхне подружє. Поблизу лежав утяний військовий кріс, з якого Попадинчук стрілив у серце дівчини, а потому застрілив себе. Подвійне самогубство викликало в околиці велике враження.

ТИФ НА СИБІРІ.

Із Чіти повідомляють, що на східній Сибірі шириться пошесть тифу. Найсильніше виступає пошесть у Владивостоці. Наслідком недостачі лікарської допомоги вмерли досі коло 12,000 осіб.

НАПАД НА ЛИСТАРЯ.

Три замасковані чоловіки напали біля Ярослава на почтового післанця з Тряшівки, обезсилили його та забрали мішок із грішми, вартісні листи та револьвер. Поліція арештувала Ямроха, Крупського та Дембу й відібрала їм усе, що забрали в післанця. Вони стануть перед наглим судом.

АВСТРІЯ ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ ПРОТИ ГІТЛЄРІВЦІВ

ПРЕМІЄР АВСТРІЇ КАЖЕ, ЩО ЗІ СВОЇМИ ФАШИСТАМИ УРЯД МОЖЕ СПРАВИТИСЯ САМ, АЛЕ ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ВІН НЕ МАЄ СИЛИ БОРОТИСЯ.

ЛОНДОН (Англія). — Австрійський канцлер Дольфус, який перебуває тут на міжнародній економічній конференції, звернувся до Англії, Франції та Італії, щоб вони своїм впливом на Німеччину припинили діяльність німецьких гітлєрівців в Австрії. Канцлер заявляє, що зі своїми фашистами уряд Австрії зможе справитися й не допустити до перевороту та горожанської війни, яка може потягнути за собою дуже тяжкі наслідки в цілій Европі. Але уряд Австрії тепер не встані спинити ту активність, яку розвивають в Австрії німецькі гітлєрівці, переходячи численно через кордони Австрії.

Останніми часами націоналісти-фашисти розпочали терор у цілій Австрії. Вони організують також напади на жидівські крамниці, ріжні жидівські організації та все більше практикують напади на противні їм партії й організації. Дольфус виголосив на економічній конференції привітальну промову в імени Австрії й негайно полетів літаком до Австрії, де політична ситуація стала дуже ґрізною в звязку з активністю гітлєрівців.

БОРОТЬБА З ФАШИСТАМИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — З огляду на ріжні терористичні акти, які доконали члени партії австрійських націонал-соціялістів, та на все частіші заворушення й ріжні ексцеси, які вони влаштовують у цілій Австрії, уряд наказав припинити діяльність цієї партії, як протидержавної. Всім державним урядникам і членам армії заборонено належати до цієї партії.

Разом з тим уряд призначив своїх комісарів до всіх австрійських провінцій, а в місті Відні передав усю владу начальникови поліції, припинивши тим урядування соціялістично-демократичного посадника міста. Зі сторони деяких провінцій і віденського самоврядування заявлено рішучий протест против такого диктаторського поступовання уряду.

Уряд готовий взятися за дальші рішучі міри боротьби проти фашистівського терору та анархії, яку австро-німецькі гітлєрівці почали сіяти в цілій Австрії, що надзвичайно погіршує й без того невідрадне економічно-фінансове становище австрійської держави.

ЩЕ ЛИШЕ ВИТАЮТЬ.

ЛОНДОН (Англія). — На лондонській економічній конференції вже другий день делеґати ріжних держав виголошують свої привітання, в яких коротко викладають програми, з котрими вони приїхали на конференцію. На другий день засідань конференції мав виголосити своє привітання голова американської делеґації, секретар стейту Гол, але не виголосив. Кажуть, що він не мав часу приготовити свою промову, яку треба дуже пильно корегувати та справляти.

Інші кажуть, що Гол хоче вислухати, що скажуть інші держави, щоби потім у свому привіті дати їм відповідь Злучених Держав. Всі є того переконання, що делеґація Злучених Держав була заскочена промовою Мек Донелда, в якій він зазначив, що одною з головних проблем, які треба рішити конференції, є справа міжнародних боргів та репарацій. Тимчасом усі були переконані, що ця справа не буде так гостро поставлена на конференції, а тому заява Мек Донелда стала прикрою несподіванкою для Американців.

Тепер на конференції вилонюються кілька груп держав, які будуть старатися перевести свої групові домагання та боронити свої інтереси. Злучені Держави стоять покищо одинцем проти цілої Европи та інших держав. Здавалося перед конференцією, що Злучені Держави й Англія будуть виступати разом з більше-менше спільною програмою, але тепер такі сподівання розвіялися.

АНГЛІЯ НЕ ЗАПЛАТИТЬ ЧЕРГОВОЇ РАТИ СВОГО БОРГУ.

ЛОНДОН (Англія). — Можна вже тепер сказати без помилки, що Англія не заплатить Злученим Державам своєї чергової рати воєнних боргів. Що найбільше, то Англія заплатить лише 10% цієї рати, щоб тим лише показати добру волю до плачення своїх боргів і підкреслити формальне признання своїх зобовязань.

МАТЕРН ВЕРНУВСЯ НАЗАД.

МОСКВА (СССР). — Американський летун Матерн, що вилетів з Хабаровська до Нома на Алясці, вернувся назад до Хабаровська після 8 годин лету. Він мав перелетіти не спиняючись 2,500 миль, але на свому шляху стрінув дуже великі тумани, сніговиці й сильний вітер. Коли його літак почав обмерзати й годі було орієнтуватися в напрямі лету, Матерн повернувся назад до Хабаровська.

Він чується дуже змучений і тепер буде відпочивати, поки не діждеться ліпшої погоди. При теперішних умовинах перелет з Хабаровська до Нома майже неможливий.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Польща й почвірне порозуміння

Ще заки мало прийти до порозуміння Англії, Франції, Італії й Німеччини, намагалася Польща заманіфестувати зприводу того своє обурення. Поляки не могли стерпіти, що радять держави-великани, а не кличуть до нарад Польщі, котра себе теж має за велику державу. Радять над ревізією Верзайського договору, хоч знають, що Польща на таку ревізію ніколи не згодиться. І ще втягають до тих нарад Францію, на якій Польща опирає цілу свою силу в Европі. А Франція не зважає на польські протести і таки підписує пакт чотирох держав.

Та того всього Польща сподівалася. І тому вже від довшого часу почала звертатися до нового союзника — Росії. Вшехполяки почали домагатися, щоб у всіх польських школах завести обовязкову науку російської мови. Польська преса зачала спинювати друкування інформацій про страхіття у совітськім царстві. А польська влада зачала йти остентаційно на руки москвофілам ріжної породи.

Разом з тим зачалися поїздки ріжних урядових осіб: з Варшави до Москви й з Москви до Варшави. І обіди, влаштовані для совітських урядовців. І прогульки, влаштовані ріжними польськими інституціями, головно з Галичини, до Москви для зближення двох історичних народів: московського й польського. А за тим пішло навязання тіснішого торговельного звязку між совітами і Польщею.

Куди не глядіти, то всюди видно, що Польща на всі заставки підлабузнюється тепер до совітів, виразніше до Росії, бо за таку вона вважає совіти.

Польська преса виразно зазначує, що пакт чотирох держав може довести до ревізії відносин на сході Европи, і не бажає собі щодо цього ніяких змін.

Колись Польща обріхувала світ, представляючи себе „пшедмужем" цивілізації, Европи, християнства, не будучи ним. В останніх десятках літ кричала, що є спасителькою Европи перед большевизмом. Тепер бере цинічно хвіст під ноги і стає найбільшим оборонцем совітської території.

Що це значить? Нічого іншого, тільки те, що Польща є штучно зліплений державний організм без керми і вітрил, без одної думки й ідеї. Жиє з дня на день і орієнтується туди, куди вітер віє.

ЧАС РОЗБИТИ МІЖУКРАЇНСЬКІ КОРДОНИ.

Читаємо цікаві відомости з Галичини. Там відбуваються національні свята, національні маніфестації й разом з тим відбувається перегляд українських національних сил, переважно молодих. Маніфестації випадають величаво, що свідчить про зріст української національної свідомости, активности й дисципліни, а спеціяльно серед молодшого покоління, на якого плечі спадає дальша боротьба за українські ідеали, боротьба за українську державність. Природно, всі ці маніфестації відбуваються в стародавній столиці Західньої України, у преславнім Львові.

Та нас вражає те, коли ми читаємо, що на ріжних національних святах, маніфестаціях і т. п. є приявні представники від цілої галицької землі, які беруть активну участь у походах і маніфестаціях, є представники і зеленої Буковини та Закарпаття. Але ми не завжди бачимо там представників від інших земель Західньої України, які опинилися під Польщею. Ми не бачимо там представників від Волині, Холмщини й Полісся. Отсі землі колишнього Волинсько-Галицького князівства лишаються відрізаними від Галичини ніби твердим муром, отим сокальським кордоном, що колись провели між собою Австрія та Росія, пошматувавши в свою користь українські землі.

Що нема представників від Великої України, то це природне, бо зпід кормиги московського окупанта годі комусь вирватись. Але за кордоном є багато емігрантів, котрі можуть репрезентувати свідоме українське громадянство під московською займанщиною, яке не може там виявити своїх почувань та єдности своєї національної думки з цілим українським народом. Беручи участь у національних святах Галицької Землі, отакі представники поневоленої Великої України безумовно висловилиб справжні почування цілого українського народу, національно свідомого. Отже є великою помилкою, що українська політична еміграція з Великої України не бере активної участи в національних святах-маніфестаціях, які відбуваються у Львові, в українській столиці західніх земель України.

Та вже зовсім ненормальним є те, що землі західньої України, які опинилися під Польщею за сокальським кордоном, відтяті так довго від столиці тих земель, Львова. Окупаційна Польща, річ ясна, старається всіми силами підтримувати фікцію сокальського кордону й не допускає поза нього з Галичини діяльности „Рідної Школи", українських кооператив, що мають централі у Львові, не допускає діяльности „Просвіти" й навіть старається обмежувати діяльність політичних партій, які мають свої центри у Львові. Щоб далі підтримувати фікцію сокальського кордону, Польща знайшла на Волині, в Холмщині й Підліссю українських хрунів, яких поставила собі на службу, зробивши їх загумінковими „патріотами" своїх околиць і ненависниками „галицького" впливу. Польща крім того ще наслала на ті землі своїх агентів, ріжних приблудів з інших українських земель, поробила їх своїми громадянами на тих землях, наказала їм бути „українськими патріотами" й вести завзяту боротьбу з „галицькими" впливами за сокальським кордоном.

Старе „дівіде ет імпера", себто „діли і пануй", Польща тут дуже старанно переводить у життя. Але українське свідоме громадянство мусить знайти шляхи до поборювання цієї польської політики. Воно мусить нарешті розбити сокальський кордон, хоч покищо не формально, то морально. Коли нема можности перевести діяльність галицьких українських інституцій та організацій за сокальський кордон з огляду на пряму заборону й перешкоди польського уряду, то за тим кордоном повинні витворюватися анальогічні до галицьких організацій свої місцеві, які мають входити в тісний звязок з львівськими централями. Особливо тепер треба звернути увагу на те, щоб молодь по обох сторонах сокальського кордону виховувалася в свідомости й почуттю єдности цілого українського народу під Польщею, в свідомости спільних інтересів у боротьбі не лише проти польської окупації, але й у боротьбі за українську державність узагалі.

Справа ця невідкладна й наші краєві місцеві провідники та політики ріжних напрямків, ріжних політичних переконань, повинні однаково й рішучо повести цю працю, працю до витворення свідомости, єдности й суцільности українського населення та українських земель під Польщею, як единого й неподільного відламу великого українського народу. Треба змагати до того, щоб у ріжних національних святах, маніфестаціях, походах, зїздах і т. д. у Львові брали участь якнайскорше не лиш окремі сини українського народу обох боків сокальського кордону, але якнайбільша маса самого народу, а особливо молоді. Зєднаними силами й единим фронтом проти свого ворога сім і пів міліона українського народу під Польщею можна осягнути скорше й більше бажаних для себе наслідків, ніж силами одної лише Галичини.

Сокальський кордон повинен бути повалений українським народом, як одна з болючих перешкод у його боротьбі проти Польщі, в його боротьбі під польською займанщиною Українців за загально українські ідеали та за загально-українську державу. Треба творити соборність українських земель не лише в цілому, але й окремих областей, окремих відламів українських земель, які опинилися під чужою кормигою. До загальної соборности лежить шлях через соборність під Польщею всіх українських земель по обох боках сокальського кордону, через соборність українських земель під Румунією: Буковини й Бесарабії, під Чехословаччиною: Мармарощини, Ужгородщини, Мукачівщини й т. д., а під Москвою через соборність земель Придніпрянщини, Кубані, Криму та етноґрафічно-української смуги понад „кордоном радянської України", яка тепер відтята большевиками на користь Москви.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МІЛІОНИ Й ГОЛОД.

У своїй промові до фармерських хлопців, що зібралися на конвенцію „Будучих Фармерів" у Вашинґтоні, президент Рузвелт підкреслив добрі сторони фармерства. Говорив він, що фармер не має нагоди стати міліонером, але зате не має теж страху голодувати.

Ця надія стати міліонером була донедавна типічною прикметою американської молодежи. Піддержувала її вся американська система, суспільна, політична, економічна. Такий ідеал ставили в школі. Навіть церква давала їй моральне попертя, кажучи, що Бог благословить маєток доброго чоловіка.

Слова Рузвелта показувалиб, що той період американської історії скінчився. На місце ідеалу стати міліонером приходить другий, багато скромніший: не голодувати. Показувалоб це, що Америка всетаки чогось навчилася. Та чи не забуде вона цього, як прийдуть знов добрі часи?

ПОВЧАЮЧІ ЦИФРИ.

Форгемський університет надає правничий степень 250 студентам. Манґетен Каледж надасть 244 степені.

Це новинки про школи з одного дня з одного міста Ню Йорку. Подібні новинки були попередніх днів. В інших університетських містах такесаме. Школи викидають сотки молодих людей з високим професійним підготуванням.

Ці факти значать, що між тими молодими професійними людьми буде завзята конкуренція. Хто йде до шкіл, мусить бути на неї приготований.

Одним зі способів облекшення цеї конкуренції, а властиво ведення конкуренції в успішний спосіб, є не йти до старих, переповнених професій, але до нових, непереповнених, або творити нові. Промова президента Рузвелта про потребу студіювання лісництва вказала на одну занедбану професію, хоча широкий розголос промови певно цю професію зараз заповнить по береги. Відкриття школи кераміки в Алфред, Ню Йорк, показує другу нагоду.

УМОВА ПРАЦЯ.

Мало маємо таких нагод, щоби пізнати суть умової праці, як при всяких конференціях. На Економічну Конференцію в Лондоні Франція вислала 7 міністрів. Колиб хтось з боку дивився на роботу цих 7 міністрів, то сказав би, що вони певно лініхують. Всі разом вони певно говорити не можуть. Ледви чи один з них все може говорити. Більшість з них певно навіть не буде сидіти на засіданнях. Будуть хвилі, коли ні одного з них не буде на галі.

А всетаки французький уряд, якого ніхто не стане вважати нерозумним, уважав за потрібне післати тих 7 „неробів" на „лінюхування". Французький уряд думає, що й сидячи, рота не отвираючи, навіть на нарадах не буваючи, можна робити дуже потрібну, важну й корисну роботу.

ЯК МАЛПА ПЕРЕВИЩАЄ ЛЮДИНУ.

Професор Келоґ і його жінка відкрили на основі власної обсервації дитини й молодої малпи з роду шимпанзів, що малпа в перших місяцях розвивається скорше як людина.

Коло півтора року від уродження дитина стала перемагати малпу. Малпа стала приставати позаду в науці, а дитина стала вчитися щораз більше й скорше. Далі малпа „закінчила свою науку", перестала вчитись, а людина вчилася далі.

І здається, що не сума знання, але здібність учитися є основною ріжницею між умом малпи й людини. І між людьми таксамо: кажуть, що молоді Мурини перевищають здібністю діти білих, але перестають учитися по осягненню полової зрілости. Білий учиться далі, задержуючи здібність учитися. Багато людей чуються ображеними, коли вони оженяться, а їм хтось радить ще чогось навчитися. Щасливі під тим оглядом люди, які задержують здібність учитися до самої смерти.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Я. Голубецький.

ЧОРНИЙ КІТ

(Оповідання).

(2)

По смерти другого мужа Півторакова не жалувала, що обтяжила себе чужими дітьми. Тепер ті приймаки були її вірною і безплатною службою. Наймитам треба платити і на них не мож покладатися. Не поможе ховати, не поможе замикати. Чужий зпід поли вкраде, вдова думала. Оба приймаки мусіли вдоволятися харчем і одягами. Плати не могли жадати ніякої, бож вони були як діти. Півторакова вигодувала їх, видерла з кігтів нужди і голодової смерти. Приймаки лиш відробляли кошти їх виховання. До такої панщини зобовязувала їх також вдячність.

— Як би не я, то ви були би виздихали з голоду! — бувало казала їм їх опікунка.

Обовязків для Юлька і Юрка Півторакова немала ніяких. Вона мала тільки права і ті права використувала до крайних меж. В її господарстві її хлопці були неначе ті коні в кераті.

Тепер Півторакова була вдоволена, що не має власних дітей. Їй забаглося по смерти відійти просто до неба. Потерпала, що не досить побожно жити, щоби в дорозі до неба попасти в чистилище. Щоби се чистилище з його пекучим вогнем оминути, вдова загадала свій маєток записати монастиреви. Як би мала власні діти, то той маєток годилось би полишити дітям. Чужі діти, хоч нею виховані, не мали права до її маєтку і вона не мала обовязку вивіновувати їх. Вдова була вдоволена, що закон, звичай і совість не зобовязують її свій маєток полишити приймакам; вона могтиме прискорити ним свою їзду до неба.

Близнюки рахунками і намірами вдови не журилися. Вони знали, що до маєтку не мають законного права. Знали, що вдова вигодувала їх. Знали, що їх батьки були зарібниками і що люди без маєтку мусять тяжкою роботою заробляти на чужім. Знаючи все те, вони про ніщо не думали, як тільки про роботу, про їжу і про спання. Про роботу думали, щоби її якнайскорше спекатися. Про їжу думали, щоби зїсти якнайбільше. Про спання думали, щоби спати якнайдовше. Про що вони не думалиб, то за одним заходом вони все думали й про те, кому і якого зробити збитка. Як тільки мали нагоду, то вони того збитка зробили. Тоді мусіли думати, як викрутитися від кари.

Так працюючи і збиткуючи, хлопці росли, ховалися і виховалися на вродливих парубків. Вже й зачали зазирати за дівчатами. Вдова помітила се і стала журитися, що котрийсь із них готов заверчути собі голову якою дівчиною, ожениться і пропаде добрий, вірний і безплатний робітник. Потішалася тим, що жаден з них не схоче оженитися з бідною і що жаден господар не дасть доньки за зарібника, хоч би і якого гарного.

Прийшли Зелені Свята. В понеділок вдова розпустила зараз, рано свою платну челядь. Челядь розбрилася по сусідніх селах. Сама Півторакова, також дуже рано, поїхала на сусіднє село, щоби вернутися аж смерком. Обійстя і ціле господарство полишила під опікою братів приймаків. Близнюки зраз взялися до роботи. Під припічком в глибці за драбинкою з пруття сиділа квочка. Юлько насипав їй каші і до черепка налляв свіжої води. Корови і вівці випустили зі стайні і передали їх громадському пастухови. Самі взялися до роботи в хаті. Цілу хату повимітали. В пекарні вмили, виполокали і добре витерли всю посудину. Сю роботу все робила наймичка. На нині Півторакова наймичку звільнила, отже її роботу мусіли зробити хлопці.

Коли в цілій хаті вже був зразковий лад, хлопці роздули на припічку вогонь, щоби зварити собі обід. Гадали, що знайдуть які крупи, фасолю, горох, тощо. Зачали шукати. В стіні пекарні була шафа. В шафі знайшли тільки сухі як камінь рештки хліба, фляшку оцту, паприку і добру грудку масла. Під пекарнею був льох. Там знайшли бараболі, бураки і барилочку з медом. То був старий мід, бо ще роботи першого мужа вдови. Він дохований до сеї хвилі, бо вдова була дуже скупа і брала тільки по пів кварти на Різдво, на Новий Рік і на Великдень. Нічого такого, чим можна би наїстися, крім бараболь, хлопці не знайшли. Все інше було в коморі, до котрої ключа вони не мали.

— Бараболі їмо що днини, — замітив Юрко. — Бараболі, то не дуже святочний пир.

— Може під припічком є яйця? — спитав Юлько.

Під припічок давали курки з яйцями, щоби там неслися.

— Юрко заглянув під припічок і сказав:

— Нема ні одного. Є лиш жирна курка.

— Курка ще ліпша, як яйце, — сказав Юлько. — Спечім ту птичку!

— Курку? — відповів Юрко. — Хіба ти не знаєш, що таке не для нас? Хіба ти не знаєш, що всі курки нашої опікунки зїдає отець ігумен, або сестра ігуменя? Курки тільки для побожних, не для таких безбожників як ми.

— А я тобі кажу, — заперечив Юлько, — що тої курки не зїсть ні ігумен, ні ігуменя, хоч вони такі побожні!

— Чому ні, брте? — спитав Юрко.

— Тому ні, бо ту курку зїмо ми!

— Та воно незле було би, як би не те, що вечером вернеться господиня і побачить, що курки нема. Пообриває нам голови, або ще гірше зробить.

— Я ті наші голови якось вимудрую, — сказав Юлько. — Все те треба зробити мудро і хитро. Вже трету днину в шопі крутиться якийсь чорний кіт. Такий чорний, як найчорніша смола. Він мабуть полює на наші щурі. Бо треба тобі знати, що до нас примандрували відкись великі щурі. Вони притягли того чорного кота.

— І я бачив якогось чорного кота. То було вчера в шопі. Великий котище.

— Дуже великий. Того кота спіймаємо. Коли курку заріжемо, то на її місце всадимо кота. Як господиня приїде, то ми будемо дивуватися, яким то способом курка щезла і на її місце в курнику знайшовся чорний звір. Піддамо гадку, що то якась нечиста справа. Зелений понеділок є дниною чарівниць. Скажемо, що коли ми виганяли корови, то коло хати крутилася якась стара жебрачка. То вона мусіла се зробити.

— Ти скінчений шибеник! — крикнув Юрко, обіймаючи брата за шию і цілуючи. — Різати курку?

— Вперед мусимо мати в руках заступницю курки, ту чорну кітку. Ходім по неї!

— Оба пішли до шопи. На їх щастя, чорний кіт ще був там. Та не так легко було піймати його. Один з веретою, другий з міхом підкрадалися до кота. Кіт неначе доміркувався, з якими то злобними намірами оба хлопці підсуваються до нього. Юлько вже був коло кота. Кіт втік на другий кінець шопи. Оба знов підійшли до нього, він знов утік. На свою біду сховався у винівку, себто в подовгасту бочілчину на яблока, з якої, очевидно, не було для нього задного виходу. Юрко затулив бочілочку міхом і пійманого занесли до пекарні таки в тій бочілці. Тепер могли вже без ніякого страху зарізати курку.

— Я курку їв би, та різати боюся! — сказав Юлько.

— І я не заріжу! — сказав другий герой.

— То хіба не будемо їсти. Бо хто нам заріже?

— Може би голову відрубати сокирою?

— Я й того не зроблю.

— То я зроблю, — сказав Юрко. — Тільки наперед завяжу курці очи, щоби не виділа, що її жде, і щоби на свою смерть не дивилася.

Брати закутали голову курки в якийсь платок, Юрко взяв курку в одну руку, в другу сокиру і пішов на подвіря. По хвили вернувся з куркою без голови. Курку подав братови і сам пішов затерти сліди свого злочину, бо колода, на якій курку стинав, була заллята кровю. Також на земли коло колоди була кров невинної жертви людського лакімства. Коли Юрко вернувся до пекарні, Юлько вже кінчив скубти.

— Заки я обскубу до решти, постав на вогни горщок з водою, — сказав Юлько.

— Ти гадаєш курку варити? — спитав Юрко.

— Таж сирої не будемо їсти! Обскубу і кину у воду. Нехай звариться.

— Може звариш разом з кишками?

— Правда, що в курці ще кишки! Я не знаю, як їх з курки висипати.

— Лиши тоту роботу мені! — сказав Юрко. — Я курки ще в життю не їв, цілком таксамо як ти. Та за те я добре бачив, як приправляють і як печуть. Печена курка ліпша, як варена. Тепер дай її мені.

Юрко справді знав, як курку вичистити і як спекти. Вичистивши, взяв з шафи масло, кинув його на бляху і аж тоді додав курку. З льоху брати взяли пару картофель, з городу пару головок салати. Салати було забагато, отже хлопці не боялися, що господиня догляне. Як би побачила, що хтось троха взяв, то за зілля, яке й так пішло би в стовп, не сварилаб.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО ПОВІТ БРОДИ.

В 132 числі „Свободи" т. Олекса Смик, як бувший Січовий Стрілець, помістив свої завваги щодо мого допису про повіт Броди, уміщеним в ч. 92 нашого органу. Прочитавши завваги т. Смика, я побачив свої помилки. Заявляю, що мій допис не був критикою а тільки агітацією, яка мала на приміті добру справу. Чи я знаю повіт і рідне село Пониковиці, писати в часописі не буду, бо моя відповідь була би особистою полемікою з другим про те, хто з нас більше про це знає.

Зате я радо перепишуся з т. Смиком і тому прошу його отсею дорогою навязати листування, себто подати свою адресу.

В. Федорович,
9 School Street,
West Warwick, R. I.

PATRIOTISM.

There can be wars in which no blood is shed. There are battles that must be fought with spirit rather than arms.

There are times where only moral courage and love for the country can be the guard over the honor and welfare of a people.

In back of these matters stands Patriotism. Many times disguised but nevertheless it's still there. In time of war it is known as duty, in time of crises as moral courage. It is always the love for a country.

Patriotism is more than a willingness to die for one's own country. It is more than a mere duty to do something for it. In fact it is the invicible resolution to live for it.

Ukrainian patriotism is not a matter of religion, rank or education. It is based upon true spirit. The true Ukrainian is the man who understands the meaning of Ukrainian freedom and will go through hardship or peril to get it for the country he loves. The man who gives way to fear and pessimism when things look darkest for the country he loves is not worthy of being appellated as an Ukrainian.

If sometimes we are called to assist Ukraine we must not weaken and refuse. We should have courage and patriotism for that shall make us voluntarily fight for the freedom of Ukraine, the land from which our forefathers had come. The land which not only the young American generation should love but also their children.

Mary Kusy,
Jersey City, N. J.

НАДІЯ.

Якби не надія,
Що душу мов райським
Вколисує звуком
Ангельських пісень,
Пощож я терпів би,
Чого я болів би,
За мріяним щастям
У ночі і в день?

Якби не надія,
Що тепінь над сили
Стелить на дорогу,
Котрою іду,
Яб не зумів Тобі,
Україно мила,
Жити і служити,
Витревать в борбі.

Якби не надія,
Що душу завзяттям
Наливає, гріє,
Плекає у щерть,
Яб не зумів Тебе,
Вкраїно, любити
І піти за тебе
На муки і смерть.

Якби не надія
Святая, єдина
Леліє райськая,
Троянда моя,
Давно би могила,
Вже мене покрила
Й травою поросла,
А так— жию я.

Митро Пасічник.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СЛИКВІЛ, ПА. Бр. св. Івана Хрест., від. 126, повідомляє всіх своїх членів і членкиць місцевих і позамісцевих, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 18 червня, в годині 2-гій пополудни, в гали парохіяльній. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Буде звіт котрольорів за 6 місяців. Члени, довгуючі в старих родах обезпечення, мусять вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Пригадується членам, котрі ще не виміняли своїх грамот на новий рід обезпечення, щоб принесли на збори свою стару грамоту. — Ів. Пендлишак, предс.; Петро Мачужак, кас.; Гр. Дидів, секр.

Старий моряк пішов до гостинниці та сказав подати собі упу. Питається вейтра: — Що це?

Вейтер: Зупа, прошу пана.

Моряк: Так? То тоді я вже двацять літ плаваю по зупі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ТРОЙ, Н. Й.

День Матери.

Місцевий „Союз Українок" відсвяткував „День Матери" дня 14 травня ц. р. концертом. Вступне слово виголосив о. Лука Качор, а потім предсідателька Юзенько привитала запрошених з Вотервліт членкиць Союза Українок. У першій части свята відограно представлення „День Матери". У другій відспівано вязанку пісень на жіночий хор. Відспівав „Союз Українок" під управою п. Ю. Березинського. Деклямували пп. М. Бачинська й Мельник. Слідувала промова о. Качора, в якій зясовано значіння доброї та свідомої матери для кождої нації, а зокрема для української, як тої, яка бореться за своє визволення. Свято закінчено гимном „Ще не вмерла Україна".

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Діти — Шевченкові.

Українська Народня Школа, яка міститься в Крістодора Гавз, віддала дня 10 червня пошану нашому ґенієви, Тарасови Шевченкови.

У нас зродилося переконання, що наші діти вже пропали для української справи. А це є неслушне переконання. Де родичі дбають про виховання дітей і де є добра школа й добрий заряд школи, там наші діти виказують таке замилування до свого, що здається, що з них буде більше користи для України ніж з нас старих.

Програма свята була дуже велика, бо складалася з 25 точок. І була виконана взірцево. Не диво. Адже вчителем цеї школи є наш відомий педагог, Осип Стеткевич. Серце радувалося слухати, як діточки щебетали, співали, деклямували і грали. І є між ними таланти, і то ще які!

Анна Писко сказала дещо про Шевченка, коротко й розумно. Не дармо учитель висказався, щоби такі діти, як їх виховує гром. Писко, родилися на камені. Галя Єдинак деклямувала й співала, а саля аж гуділа від оплесків. І треба було співати ще одну пісню. Голос Марії Гладій дуже підходив до деклямації „Думи мої". Вона може сміло виступити з такою деклямацією і на великім концерті. Евгенія Білчак відограла кілька пісень на акордіоні (гармонії). Марія Олійник розповіла дуже гарно про життя Шевченка. Тільки було трохи задовго. На фортепяні грали Стефанія Дусановська, Мирослава Тернопільська й Стефанія Палкій. Кількоро дітей деклямували. Було й театральне представлення „Діточе свято" М. Козоріса.

Ледви чи не найбільшою прикрасою вечора була смичкова і мандолінова оркестра М. Гайворонського. Публика так полюбила відограні пісні, що не хотіла пустити п. Гайворонського і виконавців зі сцени. І вони мусіли деякі пісні повторяти.

Українська Народня Школа дуже вдячна п. Гайворонському і його учням за те, що він завжди допомагає школі, і то безінтересовно. Коли то ми віддячимося йому за ту працю? І коли подбаємо, щоби зібрати фонди та видати невідомі ще твори Гайворонського?

Отсей так гарно влаштований і виконаний концерт повинен бути живою пропагандою для тих батьків, що не доцінюють ще досі ваги української школи, а цеї школи зокрема.

Василь Дроботій.

ПОЕТА ПРОДАЛИ ЗА ЧОТИРИ ДОЛЯРИ.

Ріжні письменники їздять по далекій чужині шукати пригод, та ледви чи вдасться їм пережити таку пригоду, як її пережив афганський поет Сірдар.

Поет Сірдар Ікбаль Алі Шах, що є службовцем афганського посольства в Лондоні, оповів в англійськім часописі, як його за останнього побуту в рідному краю схопили в неволю та дуже дешево продали на базарі. Підчас наукової подорожі здовж большевицько-афганських границь розтаборився був Сірдар одного вечора в невеличкому пограничному селі. Та нічю напала на село ватага туркменських їздців. Селяни боронилися, одначе напасники були сильніші та дуже добре узброєні, тому спротив селян легко здавили. Ціле село ограбили, а всіх молодих людей забрали в полон. Між ними був теж ранений та непритомний Сірдар.

На другий день рано пробудився в оазі Кізіль Кум. Був сильно звязаний і його пильно стерегли. Щойно за кілька днів подужав так, що міг зрозуміти, що з ним діється. Став кричати та сваритися і завзято домагався, щоби його зараз випустили на волю. Домагався, щоби зараз привели до нього ватажка, грозив карним слідством і покликався на свій пашпорт і уряд. Та його зараз так дуже збили, що зрозумів, що то значить попасти в руки торговців невільниками. Йому давали їсти подостатком, досить пити води, бо торговці невільниками дбають, щоби невільник не втратив сили, бо лише тоді зможуть його добре продати.

Цілі два тижні мандрувала каравана горячою пустинею, заки добилася до Самарканду. На одним передмісті відбувався саме ярмарок, що в дійсності був великим туркестанським ярмарком невільників, яких тут виставили як товар на продаж. Сірдар пише про це: „Один за одним мусіли ми виступати на сходи басейну та показуватися. Найбільше платили за молоді жінки та дівчата. Продавали пересічно по 30 долярів, а мущин лише по 3 до 5 долярів. Та за декого заплатили ще менше. Я бачив, як за молодого й досить показного парубка дали всього лише пів доляра. Потім прийшла черга на мене. Я мусів виступити на сходи. Стояв я там повних чотири години, а ніхто не спішився купувати мене, бо ярмарок уже кінчився та не було вже купуючих. Вкінці прийшов на ярмарок якийсь старий купець, оглянув мене та перекинув через руку мого господаря колірову хустину, яку потім долучили до купна. Чотири доляри й кінь, то була ціна, за яку мене продав мій господар. Мій новий власник зараз відвів мене та сказав мені носити воду".

На другий день у хаті нового Сірдаревого господаря відбувалися двобої півнів. Сірдар постановив собі вихіснувати цю нагоду для втечі, щоби пустинею дістатися до Каспійського моря. Двобої півнів відбуваються на арені, шість метрів широкій. Кожен двобій тріває пять хвилин. Глядачі слідкують за двобоєм прямо з фанатичною цікавістю, тому люди про все інше забувають. Це використував Сірдар і незамітно втік на коні.

Признається, що перед утечею заглянув добре до господаревої скарбниці та добре запасся в гроші. Конем дістався кілька миль за Самарканд, потім купив собі верблюда й після довгої мандрівки дістався пустинею Кара-Кум аж до Каспійського моря. Там уже був безпечний.

СПИС ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ШІКАҐОВСЬКУ ВИСТАВУ.

Від Комітету з Борнсайд, Шікаґо, Ілл.

З загального балю, Пулмен і Борнсайд	$123.35
Жіноче Просвітне Товариство	30.00
Запомогове Тов. Зап. Січ	25.00
Сестр. Пр. Боґородиці, від. 33 У. Н. С.	25.00
І. Добрянський	10.00
М. Бурдяк	10.00
І. Підгурнік	10.00
Бр. св. о. Николая, від. 183 У. Н. С.	10.00
Укр. Горож Клюб	10.00
Відділ 165 У. Н. Союза	10.00
Парохія св. Петра і Павла	5.00
П. Кріль	5.00
С. Ґулик	5.00
Кружок Укр. Жінок	5.00
Тов. ім. Івана Франка	5.00
Ю. Небор	5.00
о. А. Подлуський	5.00
К. Андрусячко	5.00
Г. Сподарик	5.00
М. Пудик	5.00
Й. Скочипець	5.00
Д-р М. Мелин	5.00
І. Заребняк	5.00
С. Зелінка	5.00
П. Демкович	5.00
Й. Мілер	5.00
А. Макарій	5.00
В. Грицкевич	5.00
Д-р П. Канчір	5.00
Й. Черепаняк	5.00
А. Гусяк	5.00
М. Подлєцький	5.00
С. Беднарчик	3.00
Й. Копчак	2.50
Юлія Бербель	2.00
М. Сталений	2.00
М. Подлєцький	2.00
І. Бричка	2.00
В. Табінський	2.00
Й. Коцоловський	2.00
І. Іванишин	2.00
М. Коцоловський	2.00
П. Ватичак	2.00
Й. Бучинський	2.00
С. Дзюрдзявич	2.00
А. Дзюґан	2.00
Й. Нісявич	2.00
Й. Білас	2.00
Г. Міхалко	2.00
А. Пудик	2.00
С. Броніцький	2.00
М. Маркевич	2.00
Т. Дутчак	2.00
М. Литвин	2.00
М. Амбіцький	2.00
І. Спирналь	2.00
Г. Гавриляк	2.00
П. Коцоловський	2.00
І. Гавриляк	2.00
Анна Нісявич	1.50
М. Дороцький	1.50
М. Плявесич	1.00
Юлія Щатинська	1.00
М. Михайлович	1.00
Д. Бобик	1.00
А. Федоров	1.00
Й. Гусейко	1.00
І. Клевенко	1.00
Р. Конюх	1.00
В. Корпан	1.00
П. Бабяк	1.00
Й. Ґбур	1.00
І. Гнатусько	1.00
В. Коспишицький	1.00
А. Хухра	1.00
А. Заребняк	1.00
М. Кімак	1.00
Марія Квастяк	1.00
А. Бобик	1.00
М. Лоґай	1.00
І. Броніцький	1.00
В. Дудик	1.00
П. Гринь	1.00
С. Старух	1.00
П. Кріль	1.00
П. Коцоловський	1.00
Й. Харовський	1.00
В. Співак	1.00
Й. Грин	1.00
М. Бансарович	1.00
М. Гнат	1.00
П. Ганьківський	1.00
С. Махник	1.00
М. Капуста	1.00
М. Бруць	1.00
С. Сенів	1.00
М. Демкович	1.00
М. Іванцьо	1.00
В. Малянишин	1.00
П. Іванишин	1.00
М. Демкович	1.00
Й. Василевич	1.00
А. Грод	1.00
А. Чірка	1.00
І. Баран	1.00
З. Олійник	1.00
І. Займик	1.00
Олена Малицька	1.00
М. Гнатусько	1.00
М. Бурдяк	1.00
Й. Дороцький	1.00
С. Демкович	1.00
І. Дреба	1.00
П. Демкович	50
П. Хрущ	50
К. Корнафель	50
Р. Іванюта	25
Разом	$485.60

КОМІТЕТ З БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ.

Юрій Небор, Йосиф Нісявич, Григорій Гавриляк.

М. К.

МАТИ.

Прийомна лікаря — така собі звичайна кімната, тільки з окремнішнім відтінком сумовитости, яку поклало на неї все те фізичне горе, що його стільки появляється тут хорі люди. На столі лежить кілька ілюстрованих часописів і книжок, призначених розбивати нудьгу тих, що дожидають своєї черги. В кімнаті сидить між іншими й молода ще, гарна жінка з невеличким дівчатком. Вбрана по останній моді, раз-у-раз заглядає у велике зеркало, любуючись своєю елегантною тоалетою й фантазійним оксамітним капелюхом, від котрого чудово відбивається буйне русяве волосся й правильний профіль лиця. Перекидує листками книжки, не так зацікавлена її змістом, як радше, щоби мати нагоду показати за кожним елегантним рухом руки кругле рамя, що біліє зпід коротких рукавців. Онтой не старий ще заживний добродій не спускає з неї очей. Які дивні вогні жевріють у них побіч одушевлення красою сусідки! Мала дівчинка, така марненька, аж зелена, відбиває різко від гарної, елегантної мами. Це вона лічиться в доктора. Сидить тихесенько при столі й собі перекидує ілюстровану книжку. Врядигоди спиниться довше при якімсь образці, вдивляється в нього довго-уважно, потім підносить очі знад книжки на маму — видно в них якесь вагання — немов рада про щось спитати, та не сміє. А мама кокетує невпинно заживного добродія. Аж ось мала не втерпіла.

„Мамо! подивися, прошу! Що це вони роблять?" — скрикнула в голос, торгаючи маму за рукав. Елегантна дама порушилася нетерпеливо на кріслі й обережно відсунула руку дівчини від своєї тоалети.

„Вважай, Сосю! Це не гарно так голосно питати" — скартала доньку. „У доктора треба сидіти тихо, дожидаючи своєї черги". Поправила ковнірець малої й глипнула на образок.

„Щож тут такого цікавого? Сама бачиш: ось багато народу зійшлося на якесь видовище. Онтам гарно вбрані дами сидять у льожах, як ми в театрі, а тут посередині будуть карати якогось опришка. Ах! який він страшний і обдертий! Замкни цю книжку — такі образці неконче відповідні для дітей, ще й дівчаток!"

І знову кинула зором у зеркало й у сторону заживного добродія, простуючись повним поваги рухом, немов хотіла сказати: „Ось, як я вмію повчити цікаву дитину!"

А Сося спустила очі на образок і довго ще старалася розвязати в головці його значіння. Потім тихенько зітхнула й відложила книжку...

Тиждень пізніше. Тасама прийомна лікаря, тільки гості інші. Нема вже гарної елегантної дами з марненьким дівчатком; при столі сидить інша молода жінка з хлопчиком. Скромна, темна одіж і такий невибагливий капелюх надають їй поваги і якогось то спокою. Риси лиця неправильні, але якраз у тій неправильности лежить їх принада: це не монотонна пропорція лінії, що вражає нас лише тою вніщньою гармонією; тут у кождій нервовій складці лежить думка, а всі разом складають історію духового життя людини.

Вона не кидає зором у зеркало, бо її очі спущені на книжку; одною рукою обняла шию хлопця, а пальцем другої водить по образках.

А хлопець слідить бистрими оченятами за картинками й засипує маму питанням — розумними, ясними. І за кожен раз, коли почує відповідь, спалеліє його личко луною радости.

„А це, мамусю?" — кличе, задержуючись при новім образку. — „Кого це вбили? Хто-цей, що лежить на землі? Якийсь нещасний подорожний, правда?"

„Ні, це зрадник, а онтой старий, похмурий козак, що стоїть з рушницею над ним, то його рідний батько. Батько вбив сина за те, що син став зрадником".

„Зрадником? Що він зробив?"

„Послухай! У козацького полковника Тараса Бульби, отсього старого козарлюги, були два сини — гарні, сміливі, завзяті Запорожці: Остап і Андрій. Та ось прийшло до боротьби з Ляхами і Андрій дався причарувати гарній доньці ляцького воєводи й перейшов на сторону ворога. Відцурався батька й неньки й брата й усіх своїх; відцурався прадідної віри святої, позабув Січ, позабув всі кривди, які витерпіла Україна від ворога, й зі зброєю в руках виступив до боротьби зі своїми земляками. Аж ось підчас битви наздігнав його батько в тім лісі й сам зробив суд над цим зрадником, сином. Сам убив його власною рукою. Так повинен згинути кождий зрадник!"

Як твердо сказала мама ці слова!

„То він зле зробив, Андрій?... Він согрішив, правда, мамусю?"

„Найтяжчим гріхом, за котрий нема ні тут, ні там прощення. Він запродав своїх, запродав їх ворогам, як колись Юда Іскаріот видав за гроші Христа в руки фарисеїв".

„Так повинен гинути кождий зрадник!" Як твердо сказала мама ці слова! Яка страшна мусить бути та зрада, коли вона, та його добра мама, що любовю обгортає всіх людей, своїх і чужих, що не дасть скривдити і звірини, такий грізний засуд видала на отсього чоловіка. Хлопчина впялив очі в образок і мовчки розбирає всі його подробиці.

„А Остап?"

Мама перекинула кілька листків і задержалася при новій картинці.

„І Остап згинув, але не зрадником. Ось бачиш: цей простий майдан — то варшавська площа. А кругом юрба народу: на кришах домів, на бальконах — усе зійшлося, щоби поглянути, як будуть мучити козаків, котрих ляхи переловили. А ось тут і вони — з відкритими головами, з довгими чубами, із запущеними бородами — горді, понурі, байдужі на смерть. А цей ось, привязаний од колоди, обнажений з одежі, — це Остап. Перший піде на смерть. А той над ним кремезний хлоп зі сокирою й пилою — то кат. Він буде довго всякі муки вигадувати козакам, заки накінець відрубає їм голови. Але Остап буде по козацьки терпіти: ні крику, ні стогну не видасть, хоч будуть йому ломати кости в руках і ногах. Тільки на одну хвилину згадає старого батька і серед найтяжчих мук закличе:

„Тату! де ти! чи чуєш те все?"

„А з отсеї непроглядної юрби старий Бульба, бо він тут заховався, відгукує Остапови грімко: „Чую, сину!"

Як гарно мама розповідає, як жалібно! Дивиться хлопець на образок довго-довго, все передумує. Потім перекинув листок знов і знов спинився зором на вбитім Андрію.

„Я ніколи не стану зрадником! — пронеслося тихенько над книжкою.

„Най тебе Господь боронить! Радше" — трохи не скрикнула молода жінка, поблідши. Та ось відчинилися двері від другої кімнати й Стефанка покликано до лікаря.

Бос: Ви у всьому дуже повільні! Чи є що, в чому ви були би скорі?

Службовець: Я скоро мучуся...

З МУЗИКИ.

ШІКАҐОВСЬКА КРИТИКА ПРО АРХИПЕНКА.

Пише пані Айнез Кенінґен в „Шікаґо Ґеральд енд Екземінер":

„Одною з найважніших появ з обсягу мистецтва на Світовій Виставі є вистава образів та різьби Олександра Архипенка в Українськім Павільоні... Дві частини Павільону заняті виключно творми цього визначного різьбаря і маляря.

„Архипенко є завсіди оригінальний у своїм приступі до справи і хоч є романтиком, ніколи не є сентиментальним. Його нові різьби перевищують усе те, що він досі створив. Єдиний спосіб описати його стиль, то хіба лиш тими словами: це є упрощена форма барока, вжита в перериваним ритмі. Велика фігура жінки по самій середині галерії є вже сама собою оправданням експерименту, який Архипенко робить. Вона є досконалою у своїй красі. Вона є також оправданням декотрих з його попередніх творів, яким бракувало того роду масивности, яка є в цій фігурі, не дивлячись на всю її стрункість. В колекції є велика скількість прекрасних бронзових фігур як у традиційнім так і стилізованім обробленню. Є також два чудові портрети діріґента орхестри і вченого, які повинні би задоволити навіть найбільш академічний смак, а які, одночасно, мають в собі всю силу індивідуальности артиста. Одною з найбільших прикмет Архипенка є вживання матеріялів у відповідний для них, просто чаруючий, спосіб. Він робить свої фігури зі всього, від міди аж до олова, завжди із знаменитим успіхом. Одна маленька різьба є позолочена; друга, — власність Бруклинського музею, — є з глини, вкритої сталевою поливою. В деяких випадках він у своїй різьбі вживає глибоких, яскравих кольорів, особливо синього і рожевого кольору, а також спеціяльного похмуро-рожевого. Мальовила й образи є ріжних діб творчости артиста. Деякі цілковито абстрактні. Один або два з цих останніх є незвичайно делікатні, чаруючі річи, які виявляють певну спорідненість з Шаґалем та Явленським.

„Перша велика вистава творів Архипенка мала місце в Шікаґо перед кількома роками. Багато Шікаґовців надбали тоді на власність ріжні різьби Архипенка. Досконале біле мармурове погруддя придбав собі Шікаґовський Клюб Мистецтва, і його можна там завше побачити на малім столі, направо від дверей.

„Архипенко є також загально відомий в Европі і в Америці як учитель, а його вплив на молоде покоління в Америці є величезний. Його різьби, як і образи, знаходяться у великій скількости в американських музеях, як також по приватних колекціях.

„Декотрі критики дають Архипенкови місце поруч Меншіп і Ля Шез. Я не гадаю, що його можна так легко пришпилити до якогось твердого місця, бо, як Пікасо, він ніколи не перестає досліджувати й постійно шукає нових форм та нових способів виразу. Його розмірно молодий вік, його оригінальність у способі приступу і його постійне шукання нових способів висловити цікаві думки і помисли дають нам лише можливість сказати, що він уже дав світови багато надзвичайних малюнків і силу чудових різьб".

З ІСТОРІЇ МАСЛА.

Де й коли стали робити масло та де треба шукати колиски маснички, тяжко сказати. Перші згадки про масло приносять релігійні пісні Індійців, складені ще в роках 1400—2000 перед Христом. Старинних Індійців у тих піснях називають працьовитим народом, що плекає рогату худобу задля молока. Тому ще й нині корову вважають Індійці святим сотворінням. Ціну корови означували відповідно до скількости масла, яке виробили з її молока. Молоко й масло приносили в жертву богам. Отже вже в старинних Індійців масло мало велике значіння, хоч робили його примітивним способом, що вертіли (обертали) молоком у стоячій посудині. Той спосіб заховався досі по селах і серед нашого народу в Старім Краю. Згідно з Біблією також старинні Жиди знали вже масло. Робили його — як і досі деякі семітські народи — так, що до шкіряних мішків наливали молока й ті мішки тиснули, угнітали, або копали та толочили ногами. Масло знали вже також старинні Греки та Римляни, одначе його вживали головно як лікарства. Це певне, що всі народи при малому виробі масла вживали одностайної посудини (маснички), що заховалася до нинішних засів. Щойно коли уживання масла, як найліпшого товщу, зростало та поширювалося також серед „нижчих" верств населення, масничку уліпшували на ріжні способи, хоч у домашньому виробі масла в основі нічого не змінилося. Нині виріб масла у фабриках відбувається якнайгігієнічніше.

КОЛИ ЩЕ ЛЮДИ НЕ ЗНАЛИ ТАРІЛОК І ЛОЖОК.

Нині, коли хто іде на вакації або на вікенд, то не конче забирає з собою причандали до їжі, а на місці купує якнайдешевші тарілки та ложки, які потім оставляє там, або дарує комунебудь. І знову можна ствердити, що це не є якась надзвичайна новість. Уже в середньовічних часах було щось подібного. Люди не їли з тарілок, лише з посудин, спеціяльно для цього спечених із тіста. Після обіду те печиво люди самі їли, або давали собакам, або збирали для вбогих.

Щойно в 16. столітті стали люди їсти з цинових, срібних або деревляних тарілок. Це не було ліпше. Бо тоді людям і на думку не приходило, що тарілки можна, а навіть треба мити. У двірському правильнику маркграфа Івана з Кістрина з 1561 року сказано: „Тому, що мусить бути ріжниця між князівськими домами та звичайними гостинницями — видаємо розпорядок, що не лише столи та лавки в їдальній салі, але й посудину від їжі та питя мають мити раз на тиждень — а ці останні навіть двічі „на тиждень". Князь Альбрехт Меклембурський вимагає, щоби робили це що суботи, а частіше хіба там, де частіше бувають гості. Князь Альбрехт Фридрих Пруський вимагає теж, щоби кухар, заки варить щось у горшку, вимив його.

Що такі розпорядки треба було видавати, нема чого й чудуватися, коли зважимо, що навіть і найлишніщі пири в 16-му столітті кінчалися все тим, що гості обкидалися кістьми, шкірками хліба, а то навіть циновими тарілками та збанками. В книжці доброго тону, яка вийшла в 1597 році у Франкфурті над Меном, є таке упімнення: „Шляхотські хлопці, що ждуть на обід, не повинні шкробатися, або пчихати чи кашляти". Про Французів сказано, що вони їли з отвореними устами, а Німці із замкненими. Карло V., що мав дуже попсовані зуби, їв лише пальцями, одначе таксамо їв Людвик XIV., а за його часів ще кождий вкладав ложку в усі миски. Щойно з кінцем XVIII. століття стали загально вживати вилок, а незвичайною церемонністю вважали теж, коли нпр. у Гамбурґу тоді кожен „на анґлійський спосіб" діставав чистий ніж і вилки.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINE FACES YEAR OF FAMINE.

Dark Picture Painted by Travelers.

By Cable to Free Press and Chicago Tribune.

WARSAW, June 5.—The Russian famine of 1921 and 1922, it was officially estimated, cost the lives of 5,500,000 persons. Information collected here from official and unofficial sources indicates that an equal number is destined to perish in the Ukraine alone this year.

Connections between Poland and the Ukraine are exceptionally close, as thousands of Polish families have relatives living in Ukraine provinces. The large Ukrainian population in Southeast Poland is another link.

From letters, eyewitness reports from travelers and official reports from diplomatic representatives in the Soviet Ukraine, a terrible picture of another national disaster in Russia is painted. The Ukraine comprises 2 per cent of Russia's land area and contains 19 per cent of Russia's population. It formerly produced 22 per cent of the grain harvested in Russia. Now it has been abandoned to starvation by Moscow.

Relief for Cities Only.

The grain which Moscow has been secretly purchasing abroad in the last fortnight will not be used to feed the starving Ukrainian peasantry. Famine relief is being secretly organized and includes only the 28 larger Ukrainian cities, whose total population is less than 4,000,000. These cities will be fed by grain which is now being unloaded at Black Sea ports. Other shipments en route from Leningrad will be used to feed the industrial population in this district.

The O. G. P. U. (Soviet espionage system) has been ordered to complete the issuance of passports to inhabitants listed in Ukrainian cities and to expel the declassed elemet.

The fate of these condemned people is reveald in reports. These set forth that the people are virtually hired on collectivized farms as beasts of burden. Much of the actual plowing and harrowing this spring was accomplished by groups of 10 or more of these exiles who are slowly perishing in the harness for a reward of a bowl of porridge a day.

Thousands Die Weekly.

The famine among the village population has reached a point where thousands are dying of hunger a week. In the cities which are quarantined by the O. G. P. U. from the countryside the food situation is not much better. A cook employed at a foreign consulate in Kharkov writes that he expects to retire shortly with a small fortune realized from selling potato peelings and other garbage to a crowd which gathers at the back door of the consulate each day bidding for the kitchen remnants.

To decrease the number of mouths to feed, the O. G. P. U. has ordered the nonproletarian part of the Ukrainian population to leave the 28 listed cities within 10 days. Persons who have succeeded in penetrating the police cordons surrounding the cities have been ordered to leave the same day.

Soviet postoffices no longer accept the usual packages of bread—dried to reduce the weight—addressed to persons living in the villages. Reports of cannibalism are frequent.

Migration Prevented.

Efforts by peasants to migrate from the provinces where the famine is sharpest are prevented by the O. G. P. U. The secret police are enforcing Moscow's decree issued March 28, establishing absolute slavery for collectivized farms.

Eighty per cent of the Ukrainian peasants have been organized in these communal undertakings. Their members are not permitted to leave their homes except by permission of the Communist manager, who is employed to draft detachments of families into forced labor in mines and other enterprises.

The cultivated area of Ukraine has decreased 60 per cent since the revolution. Because of a drop last year larger than in 1930, the Soviet Government was obliged to import 131,000 tons of wheat. The sown area this summer is 2,000,000 acres less than last year, but, because much of the 600,000 tons of seed grain distributed by the Government has been eaten, harvest prospects are poor.

(The Detroit Free Press, Detroit, Mich., June 6, 1933).

RADIO.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

На жадання більшости слухачів української програми, яка досі відбувалась кождого вівтірка в 6-тій год. ввечір зі стації WWRL 1500 к. с. **переносимо цю саму програму на більшу стацію WHOM 1450 к. с.** і буде вона відбуватись кождої неділі (починаючи від 18. ц. м.) від години 9.30 до 10.15 рано. Музичні точки буде виконувати новозорганізована „Українська Радіова Орхестра", 445 E. 9th St., N. Y. C., під проводом діріґента Теод. Зазулевича. Будемо дуже вдячні всім, хто напише до нас на вище подану адресу, котра з тих стацій є ліпша WHOM чи WWRL?

Здорові були!

П. Задорецький,
заповідач.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(65)

Джесон Ґрідлі почав поспішно опускатися вниз зі скель туди, де готовився до останньої оборони невідомий йому дикун. Заступаний між скелями й страшним звірем, дикун не міг тікати, бо позаду і з його боків були величезні скелі, а одиноку стежку між ними тепер захопив отой страшний стеґозавр. Джесі Ґрідлі, бачив, що він не встигне прискочити до людини скорше від звіря. Револьверові стріли могли ледви досягнути стеґозавра, але Ґрідлі два рази вистрілив.

Ґрідлі сподівався відвернути стрілами увагу звіря від дикуна й спрямувати її проти себе. На щастя, одна з куль досягла звіря й він закричав від болю так, що своїм криком потряс спокій далеко в горах. Звук стрілу звернув його увагу на Ґрідлія й звірина круто повернулась на свому хвості в напрямі до нього. Тепер звірина почала наближатися до Ґрідлія, котрий уже вибрав собі місце, звідки для нього аручно булоб стріляти в стеґозавра.

Дикун, для якого тепер була відчинена дорога до втечі, не тікав, а навпаки, сам подався до Ґрідлія, щоб разом з ним стати до смертельного бою з потворою. Та що він міг, зі своєю списою пособити Американцеви? Цей намір чужинця просто захопив Ґрідлія. Він бачив перед собою дикуна, якому не чужими були риси лицарства й почуття вдячности, бож він знав, що отсей невідомий і ніколи невиданий ним досі чоловік ратував його від смерти.

Той дикун не знав, що Ґрідлі тримає в руках смертоносну зброю, а без списи вважав його безпомічним. Стеґозавр наближався до них обох. Звір широко розкрив свою пащеку й видавав сильні звуки люти, чи болю, наближаючись до Ґрідлія. Настав для Американця час спробувати сили своєї зброї на цій допотопній потворі. Ґрідлі вистрілив кілька разів у роззявлену пащеку звіря, сподіваючись попасти йому в мозок. Але звір [illegible], не стрим[illegible]